

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

06/01 - צופים לכל: קהילתיות, גרסת ה-ZOOM

לו"ז:

09:30 - פתיחה

09:40 - השבט כמרחב מכיל ומגוון

חלוקה ל-2 חדרים : ותיקים/ות (היו בסמינר צוותי הנהגות תש"פ) וחדשים/ות (לא היו בסמינר).

10:30 - הפסקה

10:45 - מה הופך את השבט לקהילתי דיו?

11:30 - הפסקה

11:45 - עיבוד במליאה

12:30 - סיום

השבט כמרחב מכיל ומגוון - יחידה לצוותי הנהגות חדשים/ות

חלק א' - שיתוף (10 דק'):

נחלק את הקבוצה לזוגות בחדרים, לכל זוג 6 דקות בחדר ויצטרך לנהל שיחת היכרות מעמיקה יותר. נשלח את השאלות מנחות בציט לפני:

1. ספרי/י על חוויה כלשהי, שבה הרגשת שאת/ה בא/ה לידי ביטוי באופן מלא ומרגיש/ה נוח להיות מי שאת/ה ב 100%
2. מה הביא לדעתך לתחושה זו?
3. במה זה היה משמעותי עבורך? מה זה אפשר לך? מה זה הוציא ממך?
4. מה היו התנאים שאפשרו לתחושות חיוביות אלו באותה חוויה (שאינם תלויים בהכרח בד)?

הערה למדריכ.ה- חשוב לציין בפני הקבוצה להתייחס לדברים שאינם קשורים לתנועת הצופים.

חלק ב' - פירוק וחשיבה משותפת (25 דק'):

קפה עולם

נחלק את המשתתפים. ו.ל 3 קבוצות ובכל קבוצה יוגדר מנחה (מישהו מצוות מרחב), כל מנחה יכים קישור לפדלט (שמהווה כמו נייר עיתון). המשתתפים יכתבו את התשובות לשאלות שנשלח בכל פעם בציט. לאחר כל שאלה נחלק אותם שוב לקבוצות רנדומליות חדשות מלבד המנחה. 7 דק לשאלה

1. שתפו מקרה שבו הרגשתם/ן תחושת צמצום, הקטנה, הגבלה, במסגרת היותכם/ן חניכים/ות בתנועה. נבקש מהמשתתפים. ו.ל לכתוב על הדף מילים מרכזיות, תחושות, רגשות שנקשרים לאותו מקרה.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

2. בהתייחס לסיפורים ששמעתם/ן, אילו גורמים לדעתכם/ן מנעו תחושת שגשוג באותם מקרים?
נבקש מהמשתתפים לכתוב את הגורמים המעכבים על הדף.

3. אילו גורמים בתנועת הצופים עלולים למנוע מחניכים/ות להביא עצמם/ן במלואם/ן? מה החסמים הגלויים והסמויים שמונעים מחניכים/ות להגיע/ להישאר/ להרגיש שייכים/ות?
נבקש מהמשתתפים. וות לכתוב על השולחן את החסמים השונים.

הערה למדריך.ה- לשים לב שהשיחות לא גולשות לתחושות שלהם כעובדים ועובדות בתנועה ולהשאיר את זה ברמת חניכים.

חלק ג'- דיון בשאלה (10 דק'):

נצפה יחד : <https://www.youtube.com/watch?v=7IHt5M6Qb5s&t=1s&app=desktop>

ולאחר מכן נאסוף את הדברים שנאמרו במהלך הפעילות ונדון סביב הנקודות הבאות :

- כשאנחנו אומרים "צופים לכל".. למה אנחנו מתכוונים בעצם?
- איך השבטים שלנו נראים ביחס לתשובות שנענו עכשיו?
- האם ומה היתרונות במגוון ושונות בשבט?
- מה לדעתכם.ן מאפיין הכלה וגוון שארגון כמו תנועת הצופים מפעיל?
- מה האתגרים שיכולים להיות לארגון שהוא מכיל מגוון ושונות?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

השבט כמרחב מכיל ומגוון - יחידה לצוותי הנהגות ותיקים/ות - אופציה א'

חלק א' - שיתוף (10 דק'):

נחלק את הקבוצה לזוגות בחדרים, לכל זוג 6 דקות בחדר ויצטרך לנהל שיחת היכרות מעמיקה יותר. נשלח את השאלות מנחות בציט לפני:

1. איזה קהל/חניכים אתם רואים בשבטים?
 2. האם אפשר "לאפיין" חניך בכל שבט? האם מיד אתם מנחים לאיזה מאיזה שבט הוא?
 3. מה האוכלוסיות שאנו מכירים בישוב/עיר/שכונה בשבטים שלנו?
 4. האם השבטים שלנו הסן מרחב שבוא כל חניך. ה יכולים להיות עצמם?
 5. בתקופת הקורונה האם נחשפנו לאוכלוסיות שונות בעיר/ישוב?
- הערה למדריך.ה- חשוב להתייחס לכלל האוכלוסיות ותחושות החניכים בשבט.

חלק ב' - פירוק וחשיבה משותפת (40 דק'):

קפה עולם

נחלק את המשתתפים. ו.ל 3 קבוצות ובכל קבוצה יוגדר מנחה (מישהו מצוות מרחב), כל מנחה יכים קישור לפדלט (שמהווה כמו נייר עיתון). המשתתפים יכתבו את התשובות לשאלות שנשלח בכל פעם בציט. לאחר כל שאלה נחלק אותם שוב לקבוצות רנדומליות חדשות מלבד המנחה. 7 דק לשאלה

1. שתפו מקרה שבו הרגשם/ תחושת צמצום, הקטנה, הגבלה, במסגרת היותכם/ חניכים/ות בתנועה. נבקש מהמשתתפים. ו.ל לכתוב על הדף מילים מרכזיות, תחושות, רגשות שנקשרות לאותו מקרה.
2. בהתייחס לסיפורים ששמעתם/ן, אילו גורמים לדעתכם/ן מנעו תחושת שגשוג באותם מקרים? נבקש מהמשתתפים לכתוב את הגורמים המעכבים על הדף.
3. אילו גורמים בתנועת הצופים עלולים למנוע מחניכים/ות להביא עצמם/ן במלואם/ן? מה החסמים הגלויים והסמויים שמונעים מחניכים/ות להגיע/ להישאר/ להרגיש שייכים/ות? נבקש מהמשתתפים. ו.ל לכתוב על השולחן את החסמים השונים.
4. איזה אוכלוסיות היינו רוצים לראות בשבטי הצופים? נבקש מהמשתתפים. ו.ל לפרט כמה שיותר את קהלי היעד

נחזור למליאה נציג רשימה של גורמים מעכבים וקהלי יעד (מתוך עבודת הקבוצות בחלק הקודם-התמקדות בתשובות לשאלות 3 ו4), המטרה היא לחקור ולמצוא רעיונות פרקטיים אשר אפשר ליישם בשבטים השונים לבסוף נתכנס להצגה של הרעיונות.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

השבט כמרחב מכיל ומגוון- יחידה לצוותי הנהגות ותיקים/ות- אופציה ב'

חלק א'- השראה (10 דק'):

נקרא ביחד את הסיפור "מחשבה בצורת סיפור" של אתגר קרת.
למי שמעדיף/ה- מומלץ לשתף מסך [ולחקרין מצגת](#), מי שפחות בעניין- אפשר לשלוח למשתתפים את הטקסט של הסיפור (נספח א') ולקרוא ביחד.

חלק ב'- חשיבה משותפת (15 דק'):

מחלקים את הקבוצה לקבוצות קטנות (4-5 משתתפים/ות בכל קבוצה), ומבקשים מכל קבוצה לחשוב על "הגרסה הצופית" של הסיפור, כלומר לכתוב סיפור אלטרנטיבי, החל מהשורה "מכל האנשים על הירח" אותה כעת נכתוב כ"מכל האנשים בצופים היה רק אחד/ת ש..." (היעזרו בשקופית האחרונה במצגת שמופיע בחלק הראשון של הפעילות, אחרי שתקראו את הסיפור והמצגת- זה יהיה ברור יותר 😊).

נבקש מכל קבוצה לחשוב על חניך/ה שהוא/היא האיש השונה בסיפור שלנו. למי שמתקשה- הנה כמה הצעות:

- החניך/ה ששומר שבת
- החניך/ה בעל/ת תפיסה אידיאולוגית או פוליטית שונה משל כולם
- החניך/ה עם העדפה מינית שונה משל שאר הקבוצה
- החניך/ה שמשקיע/ה מאוד בעוד משהו כמו בצופים (או אפילו יותר)

נשתדל בחלק הזה להימנע מ"סוגי" חניכים/ות "ברורים מאליהם" (דוגמת חניכים/ות עולים/ות ובני/בנות עולים/ות, חניכים/ות עם צרכים מיוחדים, וכד') כדי לדבר על המרכיבים השונים שהופכים את השבט שלנו למכיל או לא מכיל.

חלק ג'- דיון בשאלה (20 דק'):

נתכנס במליאה ונקרא את הסיפורים השונים, ומתוכם נדלה את המרכיבים שמדגישים את השוני / מאתגרים את המרחב שלנו ואת מידת ההכלה שלו. אפשר להשתמש בשאלות מנחות: מה הקשה על הקבוצה / הסביבה לקבל את החניך/ה? מה היה חסר בקבוצה / בקהילה כדי שהחניך/ה יוכלו להרגיש שייכים/ות?

נקודות שאפשר להתייחס אליהן: מבנה פיזי, מעמדות חברתיים, אופן ההתנהלות, לו"ז פעילות, נראות, אופי, תרבות שבטית, מועדי הפעילות, חשיפה לתחומי עניין שונים ולדעות / אידיאולוגיות שונות, טכנולוגיה, תכנים ומתודיקה, וכו'.

לאחר מכן, נדון במספר שאלות נוספות:

1. מה אנחנו צריכים/ות לעשות כדי לאפשר לכל אחת מהדמויות להיות חלק מהקהילה השבטית שלנו?
2. האם אנחנו בכלל רוצים/ות שאוכלוסייה שונה מאיתנו תגיע לשבט שלנו?
3. האם אנחנו מסוגלים/ות להתמודד ו"לשלב את המחיר" על כך? איפה כן? איפה לא?
4. איפה בשבטים שלנו היום אנחנו מצליחים להכיל מגוון ושוניות בצורה טובה? איפה לא? במה זה תלוי?

גילוי נאות- יחידה זו היא למעשה פעילות תוכן מתוך המסלול ה-5 של שכבת ט'.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

נספח א' - מחשבה בצורת סיפור / אתגר קרת

זה סיפור על אנשים שגרו פעם על הירח. היום כבר אין שם אף אחד, אבל עד לפני לא הרבה שנים היה שם פשוט מפוצץ.

האנשים שעל הירח חשבו שהם מאוד מיוחדים, כי הם יכלו לחשוב את המחשבות שלהם בכול צורה שרק רצו. בצורת סיר, או בצורת שולחן, אפילו בצורת מכנסיים מתרחבים. וככה האנשים על הירח יכלו להביא לחברה שלהם מתנה מקורית, כמו מחשבת אהבה בצורת ספל קפה או מחשבת נאמנות בצורת אגרטל.

זה היה מאוד מרשים, כל המחשבות המעוצבות האלה, רק שעם הזמן התגבשה אצל האנשים שעל הירח מין הסכמה, איך כל מחשבה צריכה להיראות. מחשבה על אהבת אב עוצבה כמאפרה, ככה שלא משנה לאיזה בית היית מגיע, תמיד יכולת לנחש אילו מחשבות ובצורת מה יחכו שם מסודרות על עגלת התה בסלון.

מכל האנשים על הירח היה רק אחד שעיצב את המחשבות שלו בצורה שונה. הוא היה בחור צעיר וקצת משונה, שרוב הזמן היה טרוד בשאלות קיומיות ומעט טרחניות. המחשבה העיקרית שהסתובבה לו בראש הייתה מהסוג שמאמין שלכל איש יש לפחות מחשבה אחת ייחודית שדומה לעצמו ולו. מחשבה עם צבע ונפח ותוכן שרק הוא יכול היה לחשוב.

החלום של האיש הזה היה לבנות חללית, להסתובב איתה בחלל ולאסוף את כל המחשבות הייחודיות. הוא לא הלך לאירועים חברתיים או לבילויים, ואת כל הזמן שלו הקדיש רק לבניית החללית. לחללית הזאת הוא בנה מנוע בצורת מחשבת תהייה, ומנגנון היגוי שהיה עשוי מהיגיון צרוף, וזאת הייתה רק ההתחלה. הוא הוסיף עוד המון מחשבות מתוחכמות שיעזרו לו לנווט ולשרוד בחלל החיצון, רק שהשכנים שלו, שהשגיוחיו עליו בזמן שעבד, ראו איך הוא טועה כל הזמן, כי רק מישהו שבאמת לא מבין יכול לעצב מחשבה על סקרנות בתור מנוע, בזמן שברור לגמרי שמחשבה כזאת צריכה להיראות כמו מיקרוסקופ. שלא לדבר על זה שמחשבת היגיון צרוף, אם לא רוצים שתיראה בטעם רע, חייבת להיות מעוצבת כמדף. הם ניסו להסביר לו את זה, אבל הוא פשוט לא הקשיב. השאיפה שלו למצוא את כל המחשבות האמתיות ביקום פשוט העבירה אותו על טעמו הטוב, שלא לומר על דעתו. לילה אחד, בזמן שהצעיר ישן, התאספו כמה מהשכנים שלו על הירח, ומתוך רחמים פירקו את החללית שכמעט הושלמה למחשבות הרכיבו אותה, וסידרו אותה מחדש.

כשהצעיר קם בבוקר הוא מצא במקום שבו עמדה החללית מדפים, אגרטלים, תרמוסים ומיקרוסקופים, כשאת כל הערמה הזאת מכסה מחשבת צער על כלבו האהוב שמת, אשר הוצבה כמפת שולחן רקומה.

הצעיר לא היה מרוצה בכלל מההפתעה. ובמקום להגיד תודה, הוא התחיל להשתולל ולשבור דברים בהתקף של טרף. האנשים על הירח הביטו מהצד המומים. ומאוד לא אהבו השתוללויות. הירח, כידוע, הוא כוכב עם כוח כבידה קטן מאוד. וככל שכוח הכבידה של כוכב הוא קטן יותר, ככה הוא תלוי יותר במשמעת ובסדר, מפני שכל החפצים בו זקוקים ללא יותר מדחיפה קלה כדי לאבד את שיווי המשקל שלהם. ועם כל מי שהרגיש טיפה מריר היה מתחיל להשתולל, זה היה פשוט ניגמר באסון. בסופו של דבר, כשראו שהצעיר לא עומד להירגע, לא הייתה להם ברירה, והם נאלצו לחשוב על דרך לעצור אותו. אז הם חשבו מחשבה אחת על בדידות בגודל 3 על 3, ושמו אותו בתוכה, מחשבה בגובה של צינוק עם תקרה נמוכה מאוד. ובכל פעם שנגע בטעות באחת הדפנות הוא הרגיש מן מכת קור כזאת, שהזכירה לו שהוא בעצם לבד.

זה היה בתא הזה שחשב לעצמו מחשבה אחרונה של ייאוש בצורת חבל, עשה בה לולאה ותלה את עצמו.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

האנשים על הירח מאוד התלהבו מהרעיון של חבל הייאוש והלולאה בקצה שלו, ומיד חשבו לעצמם מחשבת ייאוש משל עצמם וכרכו אותה מסביב לצוואר. וככה נכחדו להם כל האנשים על הירח, וכל מה שנישאר מהם היה רק הצינוק הזה של הבדידות. רק שאחרי כמה מאות שנים של סופות חלל, גם הוא קרס. כשהחללית הראשונה הגיעה לירח, האסטרונאוטים לא מצאו אף אחד. מה שהם כן מצאו זה מיליון בורות. בהתחלה האסטרונאוטים חשבו שהבורות האלה הם קברים קדמוניים של האנשים שפעם גרו על הירח. רק שבדקו מקרוב גילו שהבורות האלה היו פשוט מחשבות על כלום.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

מה הופך את השבט ל"קהילתי דיו"?

חלק א- הסבר 10 דק'

לאחר היחידות המפוצלות, נתכנס במליאה.

נערוך סבב קצר בו המשתתפים/ות ישתפו במחשבה או שאלה מרכזית איתה הם יצאו מהיחידות הקודמות לגבי מידת הקהילתיות של השבטים בהנהגה שלהם/ן.
לאחר מכן נסביר כי לאחר שבחלק הראשון של היום עסקנו בעיקר בשבט כמרחב מכיל מגוון ושונות, את החלק הבא נקדיש לעשייה הקהילתית של השבט ולחיבור לעשייה קהילתית.

חלק ב- דיון בשאלה 15 דק'

נחלק את המשתתפים/ות לפי הנהגות, כל צוות הנהגה יקבל כרטיסיה ועליה החלק מתוך אתגרי האגף לחינוך שנוגע לתמונה המיטבית של "צופים לכל- קהילתיות" (נספח א').
נקרא ביחד את התמונה המיטבית שהוגדרה במסמך אתגרי האגף, ונסב את תשומת לב המשתתפים/ות לכך שעד כה עסקנו בחלק מתוך התמונה המיטבית המתייחס לשבט כמרחב מכיל, וכעת נעסוק בשבט כמרכז החיים הקהילתיים- המשפטיים המסומנים בצבע בפסקת התמונה המיטבית.
כעת נבקש מכל צוות הנהגה "לפרש" את המשפטים המסומנים בצבע ולדון בשאלה "כיצד היינו רוצים/ות לראות את הדברים בהם עוסקת התמונה המיטבית במסמך אתגרי האגף באים לידי ביטוי בשבטי ההנהגה שלנו?". כדאי להתחיל את העיסוק בשאלה בחשיבה אישית של כל אחד/ת מחברי/ות הצוות, ולאחר מכן לקיים דיון משותף ולנסח ביחד תמונה מיטבית הנהגתית.

חלק ג- חשיבה משותפת 20 דק'

עדיין בצוותים, חברי/ות יקיימו דיון משותף בצוות לפי שאלות מנחות ויבנו שאלון "מדד קהילתיות" לשבטי ההנהגה:

1. מבין המודלים / סוגי העבודה הקהילתית- מה "תפס" אותי במיוחד? מדוע? מה יהיה לנו הכי קל ליישם "מחר בבוקר"? מאיזה מודל אנחנו הכי רחוקים?
 2. אם נידרש לבנות "מדד קהילתיות" לשבטי ההנהגה, אילו רכיבים נרצה שיהיו בו? מה נרצה לראות בכל רכיב שכזה? (ניתן לשאוב השראה משאלונים/ מדדים קיימים- ר' נספח ב').
- הבהרה- הכוונה היא לא לענות על המדד שבנספח ב', אלא לקיים חשיבה ברמת ההנהגה על האופן שבו צוות ההנהגה רואה לנכון למדוד את מידת הקהילתיות של השבטים בהנהגה, ככלי להנעת חשיבה וקידום התחום.**

עיבוד במליאה

1. הצגת המודלים/ מדדים שכל הנהגה בנתה, שאילת שאלות והבהרות.
2. איך ניתן לקדם את המדדים הללו בשבטים?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

נספח א' - מתוך אתגרי האגף לחינוך

התמונה המיטבית לאתגרים המרכזיים בשנת הפעילות תשפ"א:

צופים לכל- קהילתיות: שבטי התנועה יהוו את מרכז הקהילה והחיים הקהילתיים בהם הם פועלים ויהיו מרחבים מכילים ומגוונים הפונים אל אוכלוסיות וקהילות שונות בחברה. כל חניך וחניכה יוכלו להביא את עצמם/ לשבט במלואם/ ולחגוג את זהותם/ צרכי הקהילה, חיי הקהילה וההתנדבות יהיו בבסיס אורח החיים של השבטים.

כיצד היינו רוצים/ות לראות את הדברים בהם עוסקת התמונה המיטבית במסמך אתגרי האגף באים לידי ביטוי בשבטי ההנהגה שלנו?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

נספח ב'- דוגמא למדד קהילתיות של שבטי ההנהגה:

שם השבט _____

הקהילה ממנה מגיעים חניכים וחניכות לשבט (שכונות, איזור בעיר, מושב וכו)

כעת נמלא את הטבלה הבאה תוך התייחסות לאופי של הקהילה בה נמצא השבט (מעמד סוציו אקונומי/מאפיינים דמוגרפיים/במה הקהילה מתעסקת או מקדמת/סוגי אוכלוסיות/יחסים חברתיים בתוך הקהילה/מנהיגות ועוד), איפיונים וסוגיות שעולות מתוך התייחסות למאפייני הקהילה (יכולות/אתגרים/ וסוגיות שמעסיקות את הקהילה), ולבסוף נחשוב כיצד השבט יכול לבוא לידי ביטוי במתן מענה או קידום סוגיות אלו ומול מי בקהילה יש לעבוד. ** המאפיינים לא בהכרח יהיו שליליים מאתגרים, ניתן להתייחס גם לפיתוחים והזדמנויות שיש בקהילה של השבט)

אופי הקהילה	איפיונים עיקריים	מה מקום השבט במתן מענה לסוגיות אלו	נוכח המענה לסוגיות, מה ציון המדד הזה (1-5 הכי נמוך, 5 הכי גבוה)	מה ניתן לעשות כדי לשפר? מול אילו גורמים בקהילה השבט יפעל?